

O B S A H

Předmluva	9
I. ČÁST	
Theorie pružin, pružnic a svazků pružnic	11
1. Roztřídění pružin, pružnic a svazků pružnic	11
2. Výpočet pružin namáhaných na kroucení	11
2.1. Výpočet šroubových tlačných pružin	11
a) Roztřídění šroubových tlačných pružin	11
b) Šroubové tlačné válcové pružiny, z drátů kruhových průřezů	12
c) Síly a momenty průřezů	13
d) Výpočet šroubových tlačných válcových pružin, kruhových neproměnných průřezů a rovnoměrného stoupání	13
e) Přibližný výpočet šroubových tlačných válcových pružin, z drátů kruhových průřezů	15
f) Přesný výpočet šroubových tlačných válcových pružin, z drátů kruhových průřezů	19
g) Přibližný výpočet šroubových tlačných válcových pružin, z drátů čtyřhranných průřezů	23
h) Přesný výpočet šroubových tlačných válcových pružin, z drátů čtyřhranných průřezů	29
i) Výpočet sady šroubových tlačných válcových pružin	36
2.2. Výpočet šroubových tažných pružin	46
a) Šroubové tažné pružiny	46
b) Výpočet šroubových, tažných válcových pružin	48
2.3. Kmitání šroubových pružin vzhledem k ose vinutí a vzhledem k vlastní hmotě pružiny	50
a) Vlnění	51
b) Nucený pohyb jednoho konce šroubové pružiny podle sinusoidy	54
2.4. Bezpečnost šroubových pružin proti bočnímu vyhnutí	60
2.5. Výpočet šroubových pružin vinutých do tvaru komolého kužele	64
a) Pružiny z drátů kruhových průřezů nebo z plochých ocelí obdélníkových průřezů, vinuté do tvaru komolého kužele	64
b) Základní vzorce	65
c) Vzorce pro kruhové průřezy	65
d) Vzorce pro pravoúhlé průřezy	66
e) Vliv H_0 — linie	69
f) Pružiny z tyčí obdélníkových průřezů, jež mají po celé délce stejné rozměry, s H_0 — linií danou přímkou	70
g) Pružiny z tyčí obdélníkových průřezů, s linií závislosti P/f probíhající v přímce	76
h) Pružiny z tyčí obdélníkových průřezů, s linií závislosti P/f probíhající ve značně zakřivené křivce	77
2.6. Výpočet zkrutných tyčí	81
a) Zkrutné tyče	81
b) Výpočet namáhání a nakroucení	82
2.7. Výpočet šroubových pružin vinutých z několikapramenných lan	86
3. Výpočet pružin namáhaných na ohyb	100
3.1. Pružiny namáhané na ohyb	100

3.2. Výpočet se střední linií vinutí v rovině, t. j. spirálových (hodinových)	101
a) Výpočet pružin se střední linií vinutí ve tvaru Archimedovy spirály	104
b) Normální napětí v ohybu	106
c) Místa nejvyšších namáhání	106
d) Přibližné výpočty	108
3.3. Výpočet pružin se střední linií vinutí v prostoru, t. j. šroubových (zkrutných)	115
3.4. Závěr k výpočtům pružin namáhaných na ohyb	117
a) Platnost odvozených vzorců	117
b) Měření úhlů nakroucení a rozdělení napětí	118
c) Pružiny navíjené v rovině	118
d) Pružiny navíjené v prostoru	119
4. Výpočet pružnic a svazků pružnic namáhaných na ohyb	121
4.1. Výpočet jednotlivých pružnic	121
a) Jednotlivé pružnice	121
b) Výpočet pružnic obdélníkového průřezu, jednostranně pevně vetknuté	121
c) Výpočet pružnice obdélníkového průřezu, upnuté na obou koncích	126
d) Výpočet pružnice trojúhelníkového tvaru	127
e) Výpočet pružnice lichoběžníkového tvaru	130
f) Všeobecný přehled tvarů pružnic	136
g) Příklady výpočtů pružnic	138
4.2. Výpočet svazků pružnic — kontrolní	145
a) Svazky pružnic	145
b) Vliv konstrukce svazků pružnic na výpočet	145
c) Výpočty prohnutí	147
1. Výpočet přibližného prohnutí u složených svazků pružnic, z pružnic trojúhelníkového tvaru o stejné tloušťce „h“	147
2. Výpočet přibližného prohnutí „f“ svazků pružnic	147
3. Výpočet skutečného prohnutí „f ₀ “ svazků pružnic	147
d) Výpočty svazků pružnic se zřetelem na základní tvar pružnic	149
1. Svazek pružnic ze základního tvaru dvojitého rovnoramenného trojúhelníka	149
2. Svazek pružnic ze základního tvaru dvojitého rovnoramenného lichoběžníka	150
3. Svazek pružnic ze základního tvaru dvojitého rovnoramenného lichoběžníka — rozdílná provedení	151
4. Svazek pružnic s pružnicemi různé tloušťky, ze základního tvaru dvojitého rovnoramenného lichoběžníka	152
5. Svazek pružnic s pružnicemi libovolné tloušťky a libovolného tvaru	153
e) Vliv tření mezi pružnicemi na linii závislosti P/f	154
f) Vliv rychlosti najiždění vozidla na překážky, při zatěžování svazku pružnic, na linii závislosti P/f	156
g) Vliv nalisovaných opasků na linii závislosti P/f	157
h) Linie závislosti P/f zjištěné zkouškami a jejich srovnání s výpočty svazku pružnic	157
i) Zatížení působící na závěsná oka svazku pružnic pod úhlem	166
k) Příklady pro výpočet přibližných prohnutí u svazku pružnic, na jejichž závěsná oka působí zatížení pod úhlem	174
l) Nestejnoramenné svazky pružnic	182
m) Předpětí ve svazku pružnic	183
n) Rozdělení normálních napětí v ohybu vlivem předpětí	184
o) Výpočet svazku pružnic se zřetelem na tvar konců pružnic	191
p) Změny velikostí sil na koncích pružnic při jejich stažení ve svazek	191
q) Výpočet velikostí normálních napětí v ohybu vlivem předpětí	192
r) Výpočet velikostí sil přenášených konci pružnic	194
s) Výpočet momentových ploch a normálních napětí v ohybu u jednotlivých pružnic	195

t)	Výpočet a rozdělení normálních napětí v ohybu u pružnic působením vnějších sil	198
u)	Rozdělení normálních napětí v ohybu u pružnic podle Castiglianovy metody	198
v)	Rozdělení normálních napětí v ohybu u pružnic podle metody o zakřivení pružnic	204
x)	Rozdělení normálních napětí v ohybu u svazku pružnic, zjištěné měřením	208
4.3.	Výpočet složených svazků pružnic – konstrukční	212
a)	Výpočet svazků pružnic pro železniční vozidla	212
b)	Výpočet svazků pružnic pro silniční vozidla	217
c)	Výpočet svazků pružnic pro silniční vozidla, zesílených přidavnými svazky	226
5.	Talířové a kroužkové pružiny	238
5.1.	Výpočet talířových pružin (Bellevil)	238
a)	Výpočet talířových pružin podle theorie o plášti dutého komolého kužele	241
b)	Přibližný výpočet podle Almen a Laszló	247
c)	Výpočet podle Grosse	249
5.2.	Výpočet kroužkových pružin (pružných kroužků)	258
a)	Kroužkové pružiny	258
b)	Výpočet tlaků mezi třecími plochami	258
c)	Výpočet napětí v průřezu pružného kroužku	259
d)	Souvislost mezi pružením a zatížením	260
e)	Přetvárná práce a stupeň využití objemu hmoty	261
f)	Praktické připomínky	262
g)	Měření rozdělení napětí	263
6.	Přehled důležitých vzorců pro výpočty	267
6.1.	Vzorce pro výpočet šroubových tlačných pružin	267
6.2.	Vzorce pro výpočet šroubových tažných pružin	269
6.3.	Vzorce pro výpočet kroužkových pružin	269
6.4.	Matematické doplňky k vzorcům pro výpočet svazku pružnic	271

II. ČÁST

Konstrukční podrobnosti složených svazků pružnic	281
1. Konstrukce svazků pružnic pro železniční vozidla	281
2. Konstrukce dvojitých svazků pružnic pro železniční vozidla	284
3. Konstrukce svazků pružnic pro železniční vozidla z plochých oceli	286
4. Konstrukce svazků pružnic pro silniční vozidla	290

III. ČÁST

Materiál pro výrobu pružin, pružnic a svazků pružnic	296
1. Jakosti a používané průřezy materiálu pro výrobu šroubových pružin	296
2. Jakosti a používané průřezy materiálu pro výrobu šroubových pružin, vinutých do tvaru komolého kužele	309
3. Jakosti materiálu pro výrobu zkrutných tyčí	309
4. Jakosti, druhy a používané průřezy materiálu pro výrobu pružin namáhaných na ohyb (hodinových)	310
5. Jakosti a používané průřezy materiálu pro výrobu pružin namáhaných na ohyb (zkrutných)	314
6. Jakosti a používané průřezy materiálu pro výrobu svazků pružnic pro silniční vozidla	314
7. Jakosti a používané průřezy materiálu pro výrobu svazků pružnic pro železniční vozidla	317
8. Jakosti a druhy materiálů používané pro výrobu talířových pružin	318
9. Jakosti a druhy materiálů používané pro výrobu kroužkových pružin	319
10. Zkoušení materiálu pro výrobu pružin, pružnic a svazků pružnic	319
10.1. Mez únavy v krutu drátů přirozeně tvrdých jakostí	319

10.2. Mez únavy v ohybu u pružnic z plochých pružnicových ocelí	328
10.3. Mez únavy v krutu u svazků pružnic	336

IV. ČÁST

Výroba pružin	344
1. Navíjení šroubových pružin z drátů přirozeně tvrdých jakosti	344
2. Navíjení šroubových pružin z kalitelných materiálů	344
3. Navíjení válcových pružin z drátů čtvercových nebo obdélníkových průřezů	346
4. Různé způsoby zhotovení závěsných ok tažných pružin	353
5. Výrobní úchytky pružin	355
<i>Seznam použitých znalek</i>	356
<i>Literatura</i>	361